

Beste Tjeerd en andere D66 leden van de commissie LNV,

Zeeland is een unieke provincie, ook als het om stikstof gaat. In deze mail willen we jullie meegeven welke uitwerking het landelijk beleid heeft op Zeeland en wat specifiek voor Zeeland nodig is. We hopen dat jullie onze mail in aankomende beraadslagingen en besluiten willen meenemen en 3 vragen kunnen beantwoorden. We verwachten dat wij dan snel en succesvol onze natuur kunnen herstellen en kansen kunnen benutten.

Aan welke knoppen kan Zeeland draaien om uitstoot te verminderen?

Wij hebben weinig intensieve veehouderij en daardoor relatief weinig emissie van ammoniak daaruit. Sterker nog, in Zeeland is de veehouderij niet de grootste bron van stikstofdepositie. We hebben wel mega stikstof uitstoters in de industrie zoals DOW, Yara en Zeeland Refinery. Deze grote uitstoters kunnen we prima meenemen in onze reductie aanpak maar er is een onheldere situatie ontstaan omdat deze industrie ´in gesprek met de landelijke overheid is ´. *1. Kunnen jullie aangeven op welke manier de landelijke overheid in gesprek is met deze grote uitstoters? Wat is de insteek van het kabinet, welke stikstofreductie opgave krijgen de industriële partijen en andere ETS-bedrijven in Zeeland? Daarmee rekening houdend: in hoeverre hebben wij als provincie de ruimte om deze stikstofuitstoot mee te nemen in de reductiedoelstellingen uit de startnotitie NPLG?* De startnotitie is duidelijk: we hebben de vrijheid om ammoniakreductie te wisselen met reductie van stikstofoxiden, zolang wij echter horen dat het rijk direct in gesprek is met grote uitstoters, blijft het onduidelijk op welke doelen de overige sectoren moeten sturen.

Het merendeel van de stikstofneerslag in Zeeland komt niet uit Zeeland. Deze constatering is geen vrijbrief om zelf niet te verminderen. Het roept wel de vraag op: hoe kunnen we in Zeeland het beschikbare geld besteden? Immers, grootschalige uitkoop van intensieve veehouderij in Zeeland is wellicht niet overal de beste keus (kringlooplandbouw) en gaat niet gemakkelijk voldoende vermindering van de stikstofuitstoot opleveren. Aan andere grote bronnen kunnen we moeizaam draaien, 46 procent van de depositie komt uit het buitenland en 7 procent uit scheepvaart. Het is moeilijk om draagvlak te vinden voor de huidige plannen van het kabinet, onder andere omdat de vervuilende rookwolken van de grote containerschepen op de Westerschelde zo zichtbaar zijn.

Over de besteding van het geld voor stikstofreductie wordt de discussie natuurlijk nog gevoerd in het afwegingskader uit de brief van Staghouwer,

maar via deze weg willen we wat ambitieuze voorstellen in de week leggen die passen bij de specifieke Zeeuwse situatie. Als deze bovenop bekende generieke maatregelen worden uitgevoerd, dan zien we veel kansen voor Zeeland. Zeker als we ervoor zorgen dat elke individuele boer duidelijkheid krijgt over hun situatie en dat zij van de provincie te horen krijgen wat er van hen verwacht wordt en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar zijn.

Gebiedsgerichte aanpak langs de grens:

In Vlaanderen, net over de grens, liggen veel intensieve veehouderijen. Met een overwegende zuidwestenwind, waait een groot deel van deze ammoniak naar Zeeland. Het zou enorm kunnen helpen als die zuidelijke grens een aparte gebiedsgerichte aanpak krijgt, bijvoorbeeld één gebiedsagenda, zodat we daar een gelijk speelveld hebben. Als we deze aanpak hanteren dan zou het goed zijn als de twee landen elkaars stikstofuitstoot, elkaars reductiemaatregelen en elkaars budgetten op elkaar afstemmen. Stel dat we één gebiedsagenda langs de Zeeuws-Vlaamse grens realiseren en een gezamenlijke Belgische-Zeeuwse reductie van stikstof uitstoot tot stand krijgen: *2. Mogen wij deze reductie ook meerekenen in de reductiedoelstellingen van de startnotitie NPLG?* Eerlijk gezegd zien we weinig andere keus voor bijvoorbeeld een Natuur Netwerk Nederland gebied als het Zwin, waarbij er vooral stikstof uit Vlaanderen neerslaat.

Kustverdediging:

Onze meest stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden (de Manteling en de Kop van Schouwen) hebben o.a. te maken met veel ammoniak uit zee. Om deze beter te beschermen willen we dat er een proefproject voor kustverdediging wordt opgestart voor de Zeeuwse kust. Dit staat ook in ons landelijk verkiezingsprogramma 2021, dus is in lijn met eerdere standpunten. Het idee is dat we ons tegen zeespiegelstijging beschermen. Hiervoor bestaan verschillende concrete plannen om samen met de natuur nieuw land voor onze kust te ontwikkelen. Dat kan er tegelijkertijd voor zorgen dat ammoniak uit zee minder neerslaat in de Natura 2000 gebieden en er meer kalkrijk zand de gebieden in waait. Plannen hiervoor combineren natuur, economische activiteiten en veilig wonen in Zeeland.

We hopen van harte dat we erin slagen om een transitie in de landbouw te realiseren. We weten dat het moeilijk is om vertrouwen te winnen en agrariërs mee te krijgen, maar we zijn blij dat wij in Zeeland veel meedenkende boeren hebben. Overigens geven zij in gesprekken aan dat ze brood zien in kringlooplandbouw en ze zien kansen om in de keten geld af te

romen en hierdoor voor een eerlijke prijs bij de boer te zorgen. 3. *Daarvoor is echter wel actie van het kabinet nodig: gaat Staghouwer in zijn nieuwe brief aangeven hoe de opbrengst van bijvoorbeeld 1 liter melk eerlijker verdeeld gaat worden?* Verder zien we in Zeeland goed nieuws wat betreft de korte keten en innovatie: <https://www.pzc.nl/zeeuws-nieuws/met-dank-aan-de-boerenprotesten-app-lekkerder-bij-de-boer-knalt-naar-eerste-plek-in-de-appstore~a8b67b83/> <https://www.pzc.nl/zeeuws-nieuws/stikstofprobleem-deze-kippenstal-in-zeeland-vangt-bijna-alle-stikstof-af-onze-techniek-is-de-oplossing~af586796/>

We nodigen jullie van harte uit in Zeeland om de kansen te bespreken. Door de overzichtelijke schaal van de veehouderij in Zeeland kunnen we een voorbeeld provincie zijn. Wat ons betreft kan dit zonder het tijdspad en de stikstof doelen in twijfel te trekken.

Met vriendelijke groet,

Pieter de Bruijn, Jeffrey van Doorenmalen, Charles Lelkens, Peter de Kraker, Jacco van Maldegem, Heidie Menheere, Marc van Opstal, Annet van de Ree, Bas van der Reest, Kim Reynierse, Desiree Schrijver, Ton Veraart en Wouter Versluijs